C/2024/6880

28.11.2024

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Kokonaisvaltainen biodiversiteettistrategia COP16-kokouksessa: kaikki toimialat yhdessä kohti yhteistä päämäärää

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2024/6880)

Esittelijä: **Arnaud SCHWARTZ**

Neuvonantaja — Alexandros KASSAPIS (esittelijän neuvonantaja)

Komitean täysistunnon päätös	18.1.2024
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö”
Hyväksyminen jaostossa	3.9.2024
Hyväksyminen täysistunnossa	19.9.2024
Täysistunnon numero	590
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	158/2/7

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK haluaa esittää biodiversiteettisopimuksen sopimuspuolten COP16-kokouksen alla seuraavat huomiot:

1.2 Biodiversiteetti eli luonnon monimuotoisuus tarkoittaa geneettisestä kirjosta muodostuvaa kokonaisuutta, joka on tärkein osa ihmisten luontoäidiltä perimää luonnonpääomaa. Se on edellytys ruokaturvalle ja kestävälle taloudelliselle vauraudelle pitkällä aikavälillä. Ihmiskunnan olemassaolo ja kukoistus riippuvat kyvystämme tehdä yhteistyötä ja kunnioittaa maapallon kestävyyden rajoja. EU:lla on erityisesti EU:n lainsäädännön ja kauppasopimusten kautta keskeinen rooli sekä unionin rajojen sisällä että niiden ulkopuolella pyrittäessä välttämään sitä, että ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestämättömiä elintarvikkeita, tuotteita ja teknologiaa tuodaan EU:hun tai viedään sieltä.

1.3 Jotta biodiversiteettiä edistävät toimet olisivat nykyistä tehokkaampia, on lisättävä niiden johdonmukaisuutta ja kattavuutta yli alojen, ne on integroitava paremmin ilmastoa, ympäristöä ja ruokaturvaa koskeviin ohjelmiin sekä EU:ssa että maailmanlaajuisesti, niihin on sisällyttävä ympäristönäkökohtien lisäksi myös sosiaalinen ja taloudellinen ulottuvuus ja niihin on ohjattava riittävästi rahoitustukea.

1.4 Nyt tarvitaan enemmän kuin koskaan innovatiivista ja tehokasta julkista, yksityistä ja yhdistettyä taloudellista tukea tärkeimmille ja toisinaan haavoittuvassa asemassa oleville sidosryhmille (muun muassa pienviljelijöille, pienimuotoista kalastusta harjoittaville kalastajille, alkuperäiskansoille), maailmanlaajuista rahoitusjärjestelmää, johon sisältyy maapallon kestävyyden rajat huomioon ottava standardoitu raportointimekanismi ja uusi mittausjärjestelmä, investointien suuntaamista vähähiilisiin ja selviytymiskykyisiin talouksiin ja kukoistaviin ekosysteemeihin sekä EU:n tukea globaalin etelän maille biodiversiteetin suojelemisessa.

1.5 Erityiset rahastot, biodiversiteetin rahoitusvälineiden integriteettiä ja avoimuutta koskevien maailmanlaajuisten standardien asettaminen ja täytäntöönpano sekä ympäristön kannalta haitallisten tukien rahoituksesta luopuminen ovat olennaisen tärkeitä tekijöitä, jotta voidaan maksaa korvauksia biodiversiteettipalveluista ja hyvittää oikeudenmukaisesti taloudelliset menetykset, joita maankäyttäjille saattaa aiheutua biodiversiteetin lisäämisestä, joka johtaa pitkällä aikavälillä kestävämpään, selviytymiskykyisempään ja terveellisempään tuotantoon.

1.6 Ekosysteemien, eläinten ja ihmisten terveys ovat riippuvaisia toisistaan, sillä ne ovat osa samaa luonnon ekosysteemiä. Euroopan unionin onkin kehitettävä yhteinen terveys -malli.

1.7 Ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa ei pitäisi nähdä rasitteena, joka haittaa elpymistä vallitsevasta kriisistä, vaan osana tulevaisuutta varten tarvittavia pitkän aikavälin ratkaisuja. Vahvempi ilmasto- ja biodiversiteettidiplomatia on myös avain kansainvälisen yhteistyön tehostamiseen ja siihen, että onnistumme yhdessä tukemaan ekosysteemejä, talouksia ja yhteiskuntia.

1.8 Biodiversiteetin valtavirtaistamiseksi ja luontomyönteisten ilmastotoimien määrittämiseksi EU tarvitsisi yhdennetyn, monitasoisen ja monisidosryhmäisen toimintamallin, joka koostuisi tieteellisestä tutkimuksesta, toimintapolitiikkojen kehittämisestä, sidosryhmien osallistamisesta ja tiedotuskampanjoista.

1.9 Ilmasto- ja biodiversiteettisopimusten kaltaisten kansainvälisten sopimusten täytäntöönpano edellyttää kaikilla tasoilla osallistavampaa monisidosryhmäistä hallintomallia, johon kuuluu kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, suuren yleisön – myös nuorten –, yksityisen sektorin ja tiedemaailman järjestelmällinen, keskusteleva ([1]), varhainen ja johdonmukainen osallistuminen. Samalla on varmistettava tehokkaimmat mahdolliset vastuuvelvollisuusmekanismit sekä tasapuoliset mahdollisuudet saada oikeutta ja tietoa. On myös tarpeen vakiinnuttaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja keskitetty sopiminen luonnon monimuotoisuuden suojelun alalla sekä osallistaa selkeästi työmarkkinaosapuolet.

1.10 ETSK on myös huolissaan siitä, ettei kestävän kehityksen tavoitteita mainita komission uusissa poliittisissa suuntaviivoissa, ja peräänkuuluttaa jälleen yhdennettyä ja kokonaisvaltaista strategiaa kunnianhimoisine pitkän aikavälin tavoitteineen ja suunnitelmineen, eli vuoteen 2050 ulottuvaa kestävän kehityksen toimintaohjelmaa, jotta voidaan turvata maapallon kestävyyden rajoissa toimiva hyvinvointitalous. Yksittäisiin tavoitteisiin ja päämääriin keskittymisen sijaan EU:n on omaksuttava systeeminen, monialainen ja ennakoiva lähestymistapa, jotta se voisi yksinkertaistaa ja tehostaa toimintapolitiikkojaan. ([2])

1.11 Voisi olla hyödyllistä nimittää Euroopan komissioon tulevista sukupolvista vastaava jäsen, joka ajaisi pitkän aikavälin kokonaisvaltaista ja systeemistä ajattelua, jossa keskeisellä sijalla ovat etenkin BKT-tietoja pidemmälle menevät hyvinvoinnin ja biodiversiteetin indikaattorit ja niiden valtavirtaistaminen. ETSK kehottaakin Euroopan parlamenttia, EU:n neuvostoa ja Euroopan komissiota antamaan toimielinten yhteisen julistuksen vankan kehyksen tarjoamiseksi tulevien sukupolvien oikeuksien suojeluun ja edistämiseen. Tätä varten komission olisi perustettava tulevista sukupolvista vastaavan johtavan varapuheenjohtajan toimi.

2. **Taustaa**

2.1 Maapallon nykyisen kolmitahoisen kriisin (ilmastonmuutos, saastuminen ja biodiversiteetin köyhtyminen) tilanteessa on käynyt yhä kiireellisemmäksi pohtia uudelleen suhdettamme luontoon sekä suojella ja tarvittaessa ennallistaa luonnon ekosysteemejä, joista ihmiskunta ja suurin osa sen taloudellisesta toiminnasta, muun muassa maa-, metsä- ja kalatalous, ovat riippuvaisia. Arviolta yli 50 prosenttia maailman BKT:stä riippuu luonnosta ([3]), ja noin 40 prosenttia maailman työpaikoista on suoraan riippuvaisia terveistä ekosysteemeistä ([4]).

([1]) Keskusteleva osallistuminen perustuu keskustelevan demokratian teorioihin ja käsitykseen siitä, että poliittisten päätösten olisi oltava tulosta kansalaisten avoimesta keskustelusta. Esimerkkejä keskustelevasta osallistumisesta, SALTO.

([2]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU ja Agenda 2030 -toimintaohjelma: kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanon vahvistaminen” (EUVL C, C/2024/876, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/876/oj).

([3]) *Study for a methodological framework and assessment of potential financial risks associated with biodiversity loss and ecosystem degradation*, Euroopan komissio.

([4]) *World Employment and Social Outlook 2018*, ILO.

2.2 ETSK korostaa trooppisten metsien merkitystä maailman luonnon monimuotoisuudelle, mutta huomauttaa, että vesiekosysteemien ja maaperän biodiversiteetillä on yhtä tärkeä merkitys ja että maatalouden agrobiodiversiteetti, esimerkiksi viljelykasvien monipuolisuus, on tärkeää kestävän elintarviketuotannon kannalta.

2.3 Maailman terveysjärjestö (WHO) pitää saastumista ja ympäristön tilan heikkenemistä merkittävänä riskinä ihmisten terveydelle. ([5]) Puhdas, terve ja kestävä ympäristö on perusihmisoikeus. ([6]) Terveellistä ympäristöä koskevan oikeuden sisällyttäminen EU:n lainsäädäntöön ja yhteinen terveys -mallin kehittäminen auttaisivat turvaamaan kestävän tulevaisuuden nykyisille ja tuleville sukupolville. ([7])

2.4 On myös käynyt ilmi, että tiettyjen yhteisöjen ja ihmisryhmien riski altistua biodiversiteetin köyhtymiselle ja ympäristön tilan heikkenemiselle on maiden sisällä ja niiden välillä suhteettoman suuri, mikä korostaa oikeudenmukaisen siirtymän tarvetta. ([8])

2.5 YK:n biodiversiteettisopimuksen sopimuspuolten COP15-kokouksessa hyväksytty vuoden 2020 jälkeinen maailmanlaajuinen biodiversiteettikehys (joka tunnetaan englanniksi myös nimellä *Biodiversity Plan for Life on Earth*) ([9]) oli historiallinen saavutus toimissa biodiversiteetin köyhtymisen torjumiseksi. Siinä esitetään kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoon pohjautuva kehityspolku, jota seuraamalla voidaan saavuttaa vuoteen 2050 mennessä maailmanlaajuinen visio elämästä sopusoinnussa luonnon kanssa. Biodiversiteettisuunnitelman keskeisiä osia ovat neljä vuodelle 2050 asetettua päämäärää ja 23 vuodelle 2030 asetettua tavoitetta.

2.6 Arviot maailmanlaajuisesta kehityksestä osoittavat kuitenkin, että tulokset eivät vastaa lupauksia ([10]). Edistyminen on myös EU:ssa jäljessä tavoitteista (esim. vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia ([11])). Biodiversiteetin jatkuva köyhtyminen johtuu pääasiassa ilmastonmuutoksesta, luontotyyppien häviämisestä (maan maatalouskäytön ja kaupungistumisen takia), saastumisesta ja luonnonvarojen liikakäytöstä.

2.7 Markkinamekanismit eivät itsessään tuota julkishyödykkeitä tai luo kestävää maailmanlaajuista talousjärjestelmää. Julkishyödykkeet edellyttävät julkista hallintoa ja rahaa, ja viranomaisten on korjattava ja ohjattava markkinamekanismeja varmistaakseen, että ne johtavat sosiaaliseen hyvinvointiin.

2.8 Ympäristöpolitiikassa (lainsäädäntö, toimenpiteet, rahoitus) tarvitaan solidaarisuutta ja vahvaa kansainvälistä yhteistyötä. Vaikka edistystä on tapahtunut ja YK:n yleissopimuksissa on onnistuttu asettamaan tavoitteita, täytäntöönpano on ollut riittämätöntä siitä syystä, että toimenpiteistä ja taakanjaosta ei ole päästy poliittiseen yhteisymmärrykseen kaikilla institutionaalisilla tasoilla. ([12]) Tämä on saattanut maapallon ekologisen selviytymiskyvyn vaaraan, ja jos suuntausta ei saada käännettyä, se aiheuttaa valtavia sosioekonomisia haasteita ja suhteettoman rasitteen nuorille ja tuleville sukupolville etenkin globaalissa etelässä.

([5]) *Estimating environmental health impacts*, WHO.

([6]) Päätöslauselma *The human right to a clean, healthy and sustainable environment*, YK:n yleiskokous.

([7]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Oikeus terveelliseen ympäristöön Euroopan unionissa erityisesti Ukrainan sodan yhteydessä” (EUVL C 228, 29.6.2023, s. 10); ETSK:n tiedonanto aiheesta ”Ympäristönsuojelu perusoikeuksien kunnioittamisen ennakkoedellytyksenä”.

([8]) NAT/933 ”Kohti oikeudenmukaista siirtymää koskevaa lainsäädäntöehdotusta ja EU:n politiikkavälineitä vihreän kehityksen ohjelman sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi” (valmisteilla); Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n oikeudenmukaisen siirtymän politiikkakehyksen edistämiseksi tarvittavat toimenpiteet” (EUVL C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj).

([9]) *Biodiversity Plan for Life on Earth*.

([10]) *CBD Online Reporting Tool*.

([11]) *EU Biodiversity Strategy Dashboard*.

([12]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi vuoteen 2030 ulottuvasta yleisestä unionin ympäristöalan toimintaohjelmasta” (EUVL C 123, 9.4.2021, s. 76), Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia – Luonto takaisin osaksi elämäämme” (EUVL C 429, 11.12.2020, s. 259), Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto asiassa ”Aiempaa rakentavampi rooli kansalaisyhteiskunnalle ympäristölainsäädännön täytäntöönpanossa” (EUVL C 47, 11.2.2020, s. 50), Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpano ilmanlaadun sekä vesi- ja jätehuollon alalla” (EUVL C 110, 22.3.2019, s. 33), Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n toimet ympäristövaatimusten noudattamisen ja ympäristöhallinnan parantamiseksi” (COM(2018) 10 final) (EUVL C 283, 10.8.2018, s. 83).

2.9 Ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät poliittiset jännitteet ja niitä koskeva disinformaatio ([13]), konfliktien kärjistyminen, muuttoliike ja elinkustannusten nousu vaarantavat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, biodiversiteettisuunnitelman, Pariisin sopimuksen ja YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamisen. Nämä monitahoiset ongelmat ovat paljastaneet talousjärjestelmämme haurauden, mutta ne tarjoavat myös mahdollisuuden perustavanlaatuisella muutokselle kohti hyvinvointitaloutta ja uutta narratiivia ihmiskunnalle ja maapallolle. ([14])

2.10 Euroopan parlamentin vaalien ja komission vaihtumisen myötä on tullut aika asettaa luonnon monimuotoisuus ja ympäristösäännöstön täytäntöönpano etusijalle kaikissa EU:n politiikoissa. On myös aiheellista, että EU ottaa vastuun maailmanlaajuisesta biodiversiteetistä ja luopuu asteittain toimista, joilla on kielteisiä vaikutuksia kolmansien maiden ekosysteemeihin ja yhteisöihin erityisesti globaalissa etelässä.

2.11 Tällä oma-aloitteisella lausunnolla on seuraavat tavoitteet:

— Kehitetään ihmisille ja maapallolle uusi narratiivi, jossa korostetaan kestävien ekosysteemien ja vaurauden välistä yhteyttä.

— Laaditaan kokonaisvaltainen biodiversiteettistrategia, johon sisältyy ympäristöulottuvuus, taloudellinen ulottuvuus ja sosiaalinen ulottuvuus ja joka kytkeytyy ilmasto-, ympäristö- ja yhteinen terveys -ohjelmiin sekä aloihin, jotka ovat eniten riippuvaisia luonnon monimuotoisuudesta ja vaikuttavat siihen.

— Kartoitetaan näiden alojen (mukaan lukien maa-, metsä-, kala- ja biotalous) tarpeet ja huolenaiheet ja ehdotetaan ratkaisuja niiden auttamiseksi saavuttamaan EU:n ja maailmanlaajuisen tason biodiversiteettitavoitteet.

— Ehdotetaan konkreettisia suosituksia komission uutta ohjelmaa ja YK:n biodiversiteettisopimuksen osapuolten COP16-kokousta varten.

— Lisätään YK:n biodiversiteettisopimuksen ja ilmastoa (UNFCCC) ja aavikoitumista (UNCDD) koskevien yleissopimusten välisiä synergioita.

3. **Biodiversiteetin rahoitus**

3.1 Maailmanlaajuisissa arvioinneissa korostetaan tarvetta hankkia huomattava määrä taloudellisia resursseja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen hillitsemistä sekä biodiversiteetin suojelua, säilyttämistä ja ennallistamista erityisesti UNFCCC:n ja YK:n biodiversiteettisopimuksen yhteydessä. ([15]) ETSK toteaa, että julkinen rahoitus ei riitä, ja katsookin, että on tärkeää saada liikkeelle yksityisen sektorin investointeja hyödyntäen mahdollisesti myös erilaisia rahoitusvälineitä, kuten päästöhyvityksiä, velkojen muuntamista biodiversiteetti-investoinneiksi ja kestävän kehityksen tavoitteisiin sidottuja lainoja. ETSK kehottaa kuitenkin varmistamaan tinkimättä näiden välineiden integriteetin ja varoittaa, että erityisesti biodiversiteettimarkkinoita koskevia ehdotuksia on tehtävä harkiten. EU:n tulisi edistää kansainvälisissä yhteyksissä, esimerkiksi kansainvälisessä kehitysrahoituskonferenssissa, maailmanlaajuisen komission perustamista biodiversiteetin suojeluun tarkoitettujen rahoitusvälineiden avoimuuden ja integriteetin varmistamiseksi.

3.2 Koska ilmastonmuutos johtaa kiistatta biodiversiteetin köyhtymiseen, ETSK kehottaa poistamaan asteittain fossiilisten polttoaineiden tuet, mutta on myös tyytyväinen ”ympäristön kannalta haitallisten tukien” kartoittamiseen ja kehottaa jatkamaan niiden erittelyä ja suunniteltua asteittaista lopettamista, jotta voidaan varmistaa, että vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän yhteydessä tehtävät investoinnit tuottavat nettohyötyjä luonnon monimuotoisuudelle ja ympäristölle.

3.3 ETSK kehottaa komissiota kannustamaan jäsenvaltioita kehittämään edelleen, ottamaan käyttöön ja soveltamaan aiheuttamisperiaatteeseen pohjautuvia yhdenmukaistettuja, ympäristömyönteisiä ja kestävyyttä edistäviä verojärjestelmiä oikeudenmukaisella tavalla ja vaatimustasosta tinkimättä. ([16]) Tätä periaatetta olisi sovellettava myös kuntiin ja muihin paikallis- tai alueviranomaisiin, ja näin saadut varat voitaisiin osoittaa saastumisen ehkäisyyn.

([13]) Lausunto Euroopan talous- ja sosiaalikomitea – Demokratian suojeleminen disinformaatiolta (*EUVL C, C/2024/4052, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4052/oj*).

([14]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto Hyvinvointitalouteen perustuva suunnitelma Euroopan vihreän ja sosiaalisen kehityksen ohjelmaksi (EUVL C, C/2024/6879, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6879/oj); Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Tarvitsemamme kestävä talous” (EUVL C 106, 31.3.2020, s. 1.

([15]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto Ilmastorahoitus: uusi etenemissuunnitelma kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi (EUVL C, C/2024/6881, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/C/2024/6881/oj).

([16]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto asiassa ”Aiempaa rakentavampi rooli kansalaisyhteiskunnalle ympäristölainsäädännön täytäntöönpanossa” (EUVL C 47, 11.2.2020, s. 50).

3.4 ETSK on korostanut useissa lausunnoissaan ([17]), ettei maataloustuottajien, kalastajien ja metsänomistajien voida odottaa vastavan biodiversiteetin suojelun kustannuksista. Julkishyödykkeiden ja julkisen arvon tuottamisesta on ennemminkin tultava näille hyödyllinen tulonlähde esimerkiksi niin, että kehitetään ekokannustimia. ETSK on myös kritisoinut Natura 2000 -toimenpiteiden alirahoitusta ja kehottanut perustamaan eurooppalaisen biodiversiteettirahaston. Komission ja jäsenvaltioiden on nyt noudatettava näitä suosituksia.

3.5 ETSK huomauttaa, että julkisia varoja, muun muassa monivuotista rahoituskehystä, olisi käytettävä ensisijaisesti julkishyödykkeisiin, ja kehottaa varmistamaan johdonmukaisuuden kaikkien biodiversiteetin suojeluun ja ennallistamiseen vaikuttavien politiikanalojen (yhteinen maatalouspolitiikka, yhteinen kalastuspolitiikka, energia, liikenne, sosiaalipolitiikka jne.), rahoitustoimien ja tukien välillä. ETSK katsoo, että vuoden 2027 jälkeisen yhteisen maatalouspolitiikan on tarjottava vakaa pitkän aikavälin politiikkakehys, jonka avulla edistetään kestävää elintarviketuotantoa ja Euroopan unionin avointa strategista riippumattomuutta ja suojellaan samalla viljelykasvien ja maatalouden sekä ekosysteemien monimuotoisuutta EU:ssa. ([18])

4. **Biodiversiteetin ja luontomyönteisten ilmastotoimien vahvistaminen: mitä kannattaa tehdä ja mitä välttää**

4.1 Ilmastonmuutos on yksi tärkeimmistä biodiversiteetin köyhtymistä edistävistä tekijöistä. Useimmat ilmastonmuutoksen torjumiseen tähtäävät toimintapolitiikat ovatkin hyödyksi myös luonnon monimuotoisuudelle. Jotkin ilmastotoimiin liittyvät teknologiset ja digitaaliset ratkaisut saattavat kuitenkin vahingoittaa luonnon monimuotoisuutta ja ympäristöä (esim. tekoäly, ydinenergia, hiilidioksidin talteenotto ja sitominen). EU:n olisi noudatettava ennalta varautumisen periaatetta.

4.2 ETSK suosittaa biodiversiteetin ja luontomyönteisten ilmastotoimien vahvistamiseksi seuraavaa:

4.2.1 Tehdään **yhteistyötä** paitsi eri alojen (lähinnä biodiversiteetti ja ilmasto) tutkijoiden välillä myös poliittisten päättäjien ja sidosryhmien välillä. ETSK kehottaa järjestämään biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja käsittelevän hallitustenvälisen tiede- ja politiikkafoorumin (IPBES) ja hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) tuella uusia työpajoja, jotta kansainväliselle yhteisölle voidaan antaa ohjeistusta siitä, miten edistää tätä tarpeellista yhteistyötä. ([19]) ETSK kehottaa myös pilotoimaan monisidosryhmäisiä biodiversiteettiratkaisuja EU:n ilmastomissioissa (esim. ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevassa missiossa ja ilmastoneutraaleja kaupunkeja koskevassa missiossa).

4.2.2 **Sisällytetään** biodiversiteetti ilmastotoimiin ja ilmastotoimet biodiversiteettiin. ETSK kehottaa komissiota suunnittelemaan ilmastoa ja biodiversiteettiä koskevia yhdennettyjä toimintapolitiikkoja sekä unionissa että kansainvälisellä tasolla. Tätä varten tarvitaan ilmastoratkaisujen ja biodiversiteettitoimenpiteiden **vaikutustenarviointeja**.

4.2.3 On **seurattava** luontodirektiivien ja luonnon ennallistamista koskevan lain täytäntöönpanoa sekä sitä, mihin toimiin YK:n biodiversiteettisopimuksen yhteydessä annetut lupaukset ovat johtaneet.

4.2.4 **Luontoon ja ekosysteemeihin perustuvat ratkaisut**, joilla torjutaan samanaikaisesti sekä ilmastonmuutosta että biodiversiteetin köyhtymistä ([20]), esimerkiksi luontotyyppien suojelu, ekosysteemien, metsien ja kosteikkojen ennallistaminen, kestävä maankäyttö ja kestävät maatalouskäytännöt, tarjoavat ekosysteemipalveluja ja vähentävät samalla kasvihuonekaasupäästöjä kunnioittaen asianosaisten, kuten paikallisyhteisöjen ja alkuperäiskansojen, oikeuksia ja kulttuuria.

4.2.5 Sisällytetään toimiin **kiertotalous**, joka tarjoaa puitteet perustuvanlaatuisille muutoksille kohti luonnonvarojen kestävää käyttöä ja maapallon kestävyyden rajoissa toimivaa hyvinvointitaloutta. Kiertotalouteen perustuvien toimintamallien ympäristöhyödyistä ja sosioekonomisista hyödyistä voi tulla menestystekijöitä, jotka edesauttavat biodiversiteetti- ja ilmastopolitiikkojen täytäntöönpanoa.

([17]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnon ennallistamisesta” (EUVL C 140, 21.4.2023, s. 46), Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia – Luonto takaisin osaksi elämäämme” (COM(2020) 380 final) (EUVL C 429, 11.12.2020, s. 259).

([18]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Riippumattoman ja kestävän elintarviketuotannon edistäminen: vuoden 2027 jälkeisen yhteisen maatalouspolitiikan strategiat” (EUVL C, C/2024/2099, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2099/oj).

([19]) *Biodiversity and Climate Change workshop report*, IPBES & IPCC.

([20]) *IUCN Global Standard for Nature-based Solutions: first edition*, IUCN.

4.2.6 Kaikille, erityisesti poliittisille päättäjille, nuorille ja yrityksille, on annettava **valistusta ja koulutusta** biodiversiteetin, ilmastonmuutoksen, ekosysteemin vakauden ja ihmisten hyvinvoinnin keskinäisistä yhteyksistä.

4.2.7 **Kannustinmekanismeihin**, joilla edistetään ympäristöystävällisiä käytäntöjä ja ehkäistään luonnon monimuotoisuudelle ja ympäristölle vahingollisia toimia, olisi kuuluttava ekosysteemipalveluista (esim. viljelijöille, metsänhoitajille ja kalastajille) maksettavien korvausten järjestelmiä, luonnon ihmisille tarjoamia palveluja ([21]) ja ekosertifiointiohjelmia. Lisäksi viimeisenä keinona olisi harkittava selkeisiin kriteereihin perustuvan ekologisen kompensaatiojärjestelmän käyttöönottoa. Esimerkiksi luonnolle haitalliset rakennushankkeet voitaisiin kompensoida muualla. Voitaisiin harkita myös ekologisen kompensaation yhteisen markkinapaikan luomista.

4.2.8 EU:n toimia olisi täydennettävä rahoituksen ja tietämyksen jakamisen edistämiseen tähtäävällä **kansainvälisellä sosiaalisella ja vihreällä diplomatialla** globaalin etelän ja alkuperäiskansojen suuntaan ja lisättävä näin synergiaa YK:n biodiversiteettisopimuksen, UNFCCC:n ja UNCDD:n COP-kokousten välillä.

4.3 ETSK ehdottaa myös, että nimitetään tulevista sukupolvista vastaava komission jäsen, jonka tehtävänä olisi edistää pitkän aikavälin kokonaisvaltaista ja systeemistä ajattelua, jossa keskeisellä sijalla ovat etenkin BKT-tietoja pidemmälle menevät hyvinvoinnin ja biodiversiteetin indikaattorit ja niiden valtavirtaistaminen.

5. **Kehitetään biodiversiteetille myönteistä narratiivia kansalaisyhteiskunnan vahvan osallistumisen avulla**

5.1 Biodiversiteetti- ja ympäristöpolitiikkojen sukupolvien välisen ulottuvuuden tulee näkyä nuorten vahvana ja merkityksellisenä osallistamisena päätöksentekoprosessien kaikissa vaiheissa aina asialistan ja lainsäädäntöehdotusten laatimisesta niiden täytäntöönpanoon, seurantaan ja jatkotoimiin ([22]) niin, että voidaan varmistaa toimintapolitiikkojen tuleviin sukupolviin kohdistuvien vaikutusten huomioon ottaminen ([23]).

5.2 Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen biodiversiteetin hallintaan on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan saavuttaa biodiversiteettitavoitteet ja ottaa huomioon kaikkien alojen, myös maa-, metsä- ja kalatalouden, tarpeet ja huolenaiheet. ETSK ehdottaa, että tämä prosessi organisoidaan paikallisella, unioninlaajuisella, kansainvälisellä ja monialaisella tasolla seuraavasti:

5.2.1 Paikallinen ja kansallinen taso

— Luonnon monimuotoisuuden ja ekologian sisällyttäminen elinikäiseen oppimiseen ja jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmiin on ensiarvoisen tärkeää, jotta voidaan kehittää myönteistä asennetta biodiversiteettiä kohtaan. ([24]) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava pääsy kansallispuistoihin ja luonnonalueille sekä toteutettava niitä koskevia valistusohjelmia, jotta voidaan edistää niiden hoitoa ja saavuttaa etuja, joita syntyy siitä, että ihmiset saadaan lähemmäs luontoa. Olisi tuettava esimerkiksi Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) ja Europarc Federation -järjestön järjestämien ohjelmien kaltaisia koulutusohjelmia. ([25])

— Järjestetään luonnon monimuotoisuutta käsitteleviä paikallisia työpajoja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, paikallisyhteisöjen, nuorten, alkuperäiskansojen, tiedemaailman, rahoitusalan ja muiden asiaankuuluvien alojen, kuten maa-, metsä- ja kalatalouden, edustajien kanssa.

— Edistetään osallistavia päätöksentekoprosesseja, joissa sidosryhmät osallistuvat biodiversiteetin paikallisten suojelutoimien kehittämiseen, täytäntöönpanoon ja seurantaan.

— Tuetaan ruohonjuuritason aloitteita ja yhteisöperustaisia suojeluhankkeita, jotka antavat paikallisyhteisöille mahdollisuuden sitoutua biodiversiteetin suojelutoimiin ja hoitaa niitä ja joissa pilotoidaan uusia liiketoimintamalleja biodiversiteetin suojelemiseksi (esim. ekomatkailu, luonnonmukainen ja uudistava viljely).

([21]) *Nature's Contributions to People (NCP)*, IPBES.
([22]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kohti nuorten järjestelmällistä osallistamista ilmastoa ja kestävää kehitystä koskevaan EU:n päätöksentekoon" (EUVL C 429, 11.12.2020, s. 44).
([23]) EU:n nuorisotesti, *Fit for Future Generations*.
([24]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Nuorille paremmat valmiudet tehdä kestävästä kehityksestä totta – vaikutusmahdollisuuksien lisääminen koulutuksen avulla" (EUVL C 100, 16.3.2023, s. 38).
([25]) *EUROPARC Federation*.

5.2.2 EU:n taso

— Vahvistetaan kansalaisjärjestöjen ja alkuperäiskansojen edustusta biodiversiteettiä koskevissa EU:n päätöksentekoprosesseissa osallistamalla ne tehokkaasti kuulemismekanismeihin, neuvoa-antaviin elimiin ja sidosryhmien vuoropuheluun.

— Järjestetään luvussa 5 mainitun kaltaisia työpajoja ja systemoidaan kansalaisyhteiskunnan, valtion virastojen, tutkimuslaitosten ja yritysten väliset monisidosryhmäiset yhteistyökumppanuudet, jotta biodiversiteetin säilyttämistoimet voidaan panna tehokkaasti täytäntöön.

5.2.3 Kansainvälinen taso

— Vaaditaan kansalaisyhteiskunnan edustajille aiempaa parempia mahdollisuuksia osallistua kansainvälisiin biodiversiteetin hallintafoorumeihin, kuten YK:n biodiversiteettisopimukseen, YK:n yleissopimukseen muuttavien luonnonvaraisten eläinten suojelemisesta ([26]), UNFCCC:hen ja UNCDD:n COP-kokouksiin.

— Vahvistetaan kansalaisjärjestöjen, nuorisojärjestöjen ja alkuperäiskansoja edustavien järjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden roolia maailmanlaajuisten biodiversiteettipolitiikkojen ja -sopimusten, muun muassa biodiversiteettisuunnitelman, muotoilussa.

— Helpotetaan tietämyksen vaihtoa ja yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden välillä eri maissa ja alueilla biodiversiteetin säilyttämistä koskevien parhaiden käytäntöjen edistämiseksi ja järjestetään luvussa 5 kuvatun kaltaisia työpajoja, joissa kyseiset organisaatiot ovat mukana.

5.2.4 Monialainen taso

— Edistetään vuoropuhelua ja yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, tutkijoiden ja eri alojen, kuten maa-, metsä- ja kalatalouden, välillä kaikkia osapuolia hyödyttävien ratkaisujen kehittämiseksi.

— Tuetaan tutkimus- ja innovointialoitteita, joissa perehdytään kestäviin käytäntöihin ja luontomyönteisiin ratkaisuihin, joilla voidaan tukea kohtuullisen toimeentulon turvaamista näillä aloilla ja maksimoida samalla myönteiset ilmastovaikutukset.

— Lisätään taloudellista tukea luonnon monimuotoisuuden alalla toimiville kansalais- ja nuorisojärjestöille, myös niille, jotka toimivat erityisesti kestävän maa-, metsä- ja kalatalouden tukemiseksi tai jotka työskentelevät ympäristöasioita koskevien yleisen edun perusteella nostettavien kanteiden parissa, ja tehostetaan niiden valmiuksien kehittämistä. Tällainen tuki tulisi suunnata erityisesti globaalin etelän kansalais- ja nuorisojärjestöille.

— Vakiinnutetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja keskitetty sopiminen luonnon monimuotoisuuden suojelun alalla ja varmistetaan työmarkkinaosapuolten selkeä osallistaminen.

5.3 ETSK kannattaa myös Iswe-säätiön ehdotusta pysyvän maailmanlaajuisen kansalaiskokouksen perustamisesta, jolle Yhdistyneet kansakunnat on ilmaissut tukensa ja josta ilmoitetaan syyskuussa 2024 pidettävässä tulevaisuushuippukokouksessa. ([27]) ETSK katsoo lisäksi, että kansalaiskokouksessa olisi käsiteltävä tässä lausunnossa esille otettuja kysymyksiä, mutta tähdentää, että se ei kuitenkaan riitä ratkaisemaan sidosryhmien asianmukaisen edustuksen varmistamista päätöksenteossa.

5.4 ETSK kannattaa sitä, että EU:n jäsenvaltiot panevat Århusin yleissopimuksen ympäristöoikeudet asianmukaisesti täytäntöön ja että kansalaisyhteiskunnan valmiuksia kehitetään tarkoituksenmukaisesti, jotta voidaan huolehtia siitä, että ne tietävät, miten näitä oikeuksia käytetään. ([28]) ETSK tukee myös oikeudellisten väylien käyttöönottoa, jotta voidaan suojella luontoa – esim. luonnon oikeuksia ja oikeutta terveelliseen ympäristöön – kansalaisyhteiskunnan ohjauksella. ([29])

5.5 Kansalaisyhteiskunnan osallistumisen vahvistaminen on paras tapa ottaa huomioon kaikkien alojen tarpeet ja huolenaiheet, jotta voidaan kehittää biodiversiteetille myönteistä narratiivia, saavuttaa tavoitteet kattavasti ja puuttua tehokkaasti erityisen viheliäisiin ongelmiin.

([26]) *CMS – Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals*.

([27]) *Global and permanent citizens' assembly*, YK-säätiö.

([28]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tiedon saatavuutta, yleisön osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuden saatavuutta ympäristöasioissa koskevan Århusin yleissopimuksen määräysten soveltamisesta yhteisön toimielimiin ja elimiin 6 päivänä syyskuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1367/2006 muuttamisesta" (COM(2020) 642 final – 2020/0289 (COD)) (EUVL C 123, 9.4.2021, s. 66).

([29]) Tutkimus *Towards an EU Charter of the Fundamental Rights of Nature*, ETSK.

5.6 ETSK tunnustaa ympäristön puolustajia käsittelevän YK:n raportoijan tuoreen raportin ([30]) mukaisesti ympäristön puolustajille aiheutuvat riskit ja kehottaa jäsenvaltioita kunnioittamaan näiden tahojen oikeuksia, muun muassa sananvapautta ja rauhanomaisen kokoontumisen ja yhdistymisen vapautta, ja tarttumaan biodiversiteetin köyhtymisen perimmäisiin syihin.

Bryssel 19. syyskuuta 2024.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE

([30]) *State repression of environmental protest and civil disobedience: a major threat to human rights and democracy*, Michel Forst, Århusin yleissopimuksessa tarkoitettu ympäristön puolustajia käsittelevä YK:n erityisraportoija.